

KOTISIVUJEN UUDISTAMINEN JA PROJEKTI- TOIMINTA

Case: Virtain kaupunki

Aija Ylä-Soininmäki

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2014

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
Luonnontieteiden ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) YLÄ-SOININMÄKI, Aija	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 23.04.2014
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi KOTISIVUJEN UUDISTAMINEN JA PROJEKTITOIMINTA Case: Virtain kaupunki		
Koulutusohjelma Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) TUIKKA, Tommi		
Toimeksiantaja(t) Virtain kaupunki		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Virtain kaupungille uudet verkkosivut ulkoisen toimittajan avulla. Opinnäytetyö kuvaa tätä prosessia aloituskokouksesta sivuston julkaisemiseen saakka. Toisena tavoitteena oli tutkia julkisten hankintojen hankintaprosessia sekä projektityöskentelyn eri osa-alueita ja onnistumisen eväitä. Opinnäytetyön tekijä toimi projektissa projektipäällikkönä.</p> <p>Opinnäytetyö oli verkkosivujen kehittämistehtävä. Projektia varten perustetun työryhmän kokoukset, keskustelut henkilöstön kanssa sekä vanhojen Virtain verkkosivujen sekä muiden kuntien sivujen tarkastelu auttoivat Virtain uusien verkkosivujen suunnittelua ja toteutusta.</p> <p>Verkkosivujen uusimisprojekti aloitettiin vanhan sivuston kartoittamisella, jonka kautta pystyttiin selvittämään, millaiset uusista verkkosivuista pitäisi tulla. Tulevien verkkosivujen toteuttaja kilpailutettiin ja Virtain kaupungille saatiin valittua paras vaihtoehto. Uusi ulkoasu ja rakenne suunniteltiin työryhmän toimesta ja toteutettiin verkkosivutoimittajan avulla.</p> <p>Projektin tuloksena Virtain kaupunki sai uudet verkkosivut. Projekti oli monilta osaa haastava työryhmän sisällä ilmenneiden eriävien mielipiteiden ja projektiluonteisen työkokonaisuuden vuoksi, mutta projekti valmistui kuitenkin ajallaan. Tavoitteena uusien verkkosivujen osalta on pitää niiden sisältö ajan tasalla ja selkänä. Tulevaisuudessa sivustoa tullaan kehittämään esimerkiksi kääntämällä matkailun osio eri kielille.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Open Source, julkiset hankinnat, projektityöskentely, WWW-sivustot		
Muut tiedot		

Author(s) YLÄ-SOININMÄKI, Aija	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 23.04.2014
	Pages 41	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title RENEWAL OF WEBSITE AND PROJECT WORK Case: Virrat municipality		
Degree Programme Business Information Systems		
Tutor(s) TUIKKA, Tommi		
Assigned by Virtain kaupunki		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis was to make a new website for the city of Virrat with the help of an external supplier. The thesis describes this process from the first meeting to the publication of the website. Another purpose was to explore of procurement process of the public procurements and different areas of project work. The author of this thesis worked in the project as a project manager.</p> <p>This thesis is a website development task. Meetings with the team set up for this project containing employees of the city, conversations with the employees of the city and examination of the city's old website and also other cities' websites helped the planning and implementation of the new website.</p> <p>The project started with mapping the old website whereby it was possible to clarify the features of the new website. The website supplier was bid and comprehensively the best option for the city of Virrat was chosen. The project team designed the layout and the structure of the new website and it was implemented with the help of the website supplier.</p> <p>The result of this project is that the city of Virrat obtained a new website. The project was challenging due to the differing opinions of the project team and the project-based type of work. Nonetheless, the project finished on time. The target is that the new website will be kept up to date and easy to use. In the future, the website will be developed for example by translating the tourism section of the site into a few languages.</p>		
Keywords Open source, public procurement, project work, websites		
Miscellaneous		

Sisältö

Käsitteet	3
1 Johdanto	4
2 Tutkimusasetelma	5
2.1 Tausta, tavoitteet ja rajaukset	5
2.2 Tutkimusmenetelmät.....	6
2.3 Tutkimuskysymykset	7
3 Julkiset hankinnat	7
3.1 Mitä ovat julkiset hankinnat?	7
3.2 Kilpailuttaminen.....	9
3.3 Julkisten hankintojen hankintaprosessi	9
3.4 Suorahankinta	14
4 Projektityöskentely	15
4.1 Mikä on projekti?	15
4.2 Projektijohtaminen	17
4.3 Projektiryhmä	19
5 Toteutus.....	21
5.1 Kotisivutoimittajan valinta	22
5.2 Suunnittelu.....	23
5.3 Ulkoasu	25
5.4 Kuvat ja logo.....	27
5.5 Rakenne	28
5.6 Muutosten toteutus.....	29
5.7 Projektin päätös.....	30
6 Tulokset	32
6.1 Työn tulosten hyödyntäminen ja jatkokehitys.....	33
6.2 Tutkimuskysymykset.....	34
7 Pohdinta.....	36
Lähteet	40

Kuviot

Kuvio 1. Virtain kaupungin vanhat verkkosivut.....	6
--	---

Kuvio 2. Kehitysversio Virtain kaupungin kotisivuista.....	26
Kuvio 3. Virtain kaupungin alkuperäinen logo	27
Kuvio 4. Virtain kaupungin uusilla sivuilla käytetty logo.....	27
Kuvio 5. Virtain kaupungin uudet verkkosivut	33
Kuvio 6. SWOT-analyysi Virtain kaupungin kotisivuprojektista	37

Taulukot

Taulukko 1. Kansalliset ja EU-kynnysarvot.....	8
--	---

Käsitteet

DNS	Domain Name System. DNS-palvelu muuttaa ihmisten käyttämät URL-osoitteet tietokoneiden käyttämiksi IP-osoitteiksi ja päinvastoin, jotta tietokone löytää internet-selaimeen syötetyn URL-osoitteen.
HEX-koodi	Verkkosivujen värit määritellään heksadesimaalilukuina, joissa jokaiselle RGB-värijärjestelmän (Red, Green, Blue) osavärille on oma numero- tai kirjainpari. Numeroiden eteen tulee merkki ”#”.
HILMA	Julkisten hankintojen maksuton, sähköinen ilmoituskanava.
JHS-suositukset	Julkisen hallinnon suositukset, jotka koskevat valtion- ja kunnallishallinnon tietohallintoa.
Julkaisujärjestelmä	Www-sivun taustalla toimiva järjestelmä, joka helpottaa sivuston päivittämistä. Kun julkaisujärjestelmä on käytössä, sivuston päivittäjällä ei tarvitse olla ohjelmointitaitoja.
Linjaorganisaatio	Organisaatiorakenne, jonka määräysvalta perustuu hierarkiaan.
Open Source	Ohjelmisto, jonka lähdekoodi on kaikkien katsottavissa ja muokattavissa.

1 Johdanto

Yritysten ja kuntien verkkosivut ovat nykyisin tärkeä markkinointi- ja informaatiokanava. On tärkeää, että verkkosivut ovat selkeät, tyylikkääät ja ajantasaiset, jotta niin työntekijät, kuntalaiset kuin matkailijatkin löytävät haluamansa informaation ja vierailivat sivustolla myös jatkossa. Toiminnallisuudeltaan epäselvä sivusto antaa käyttäjälle negatiivisen kuvan eikä hän tästä syystä pahimmassa tapauksessa enää halua vieraillla sivustolla.

Pirkanmaalla sijaitsevan Virtain kaupungin henkilöstö on jo pitkään ollut tyytymätön kaupungin verkkosivujen toiminnallisuuteen ja rakenteeseen: sivuilta ei löydä tietoa ja jos löytääkin, se ei aina ole ajan tasalla. Pahimmillaan sivuston sisältö saattaa olla jopa viisi vuotta vanhaa. Tämän lisäksi sivuston rakenne on enemmän tai vähemmän epäselvä, mikä vaikeuttaa niin sivuston selaamista kuin muokkaustakin.

Sivusto on päätetty vihdoin uudistaa ja tätä varten on perustettu oma projektiryhmä. Projektin tavoitteena on siis tehdä Virtain kaupungille uudet verkkosivut ulkopuolisen toimittajan avulla. Uusien verkkosivujen toivotaan olevan tyylikäs, selkeä ja helposti muokattavissa. Omana tehtävänäni projektissa on toimia projektipäällikkönä eli koordinaoida sivuston toteutusta ja toimia ”linkkinä” kaupungin ja verkkosivutoimittajan välillä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata projektin kehitystä aloituskokouksesta sivuston julkaisemiseen asti. Lisäksi pohditaan projektia ja sen onnistumista esimerkiksi SWOT-analyysin avulla. Opinnäytetyöni teoriaosassa kerrotaan julkisten hankintojen tunnuspiirteistä sekä hankintaprosessista. Lisäksi pohditaan eri projektityöskentelyn osa-alueita ja sitä, mitä projektin onnistuminen vaatii.

2 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa käydään läpi työn tausta ja tavoitteet sekä tutkimusmenetelmät ja kysymykset.

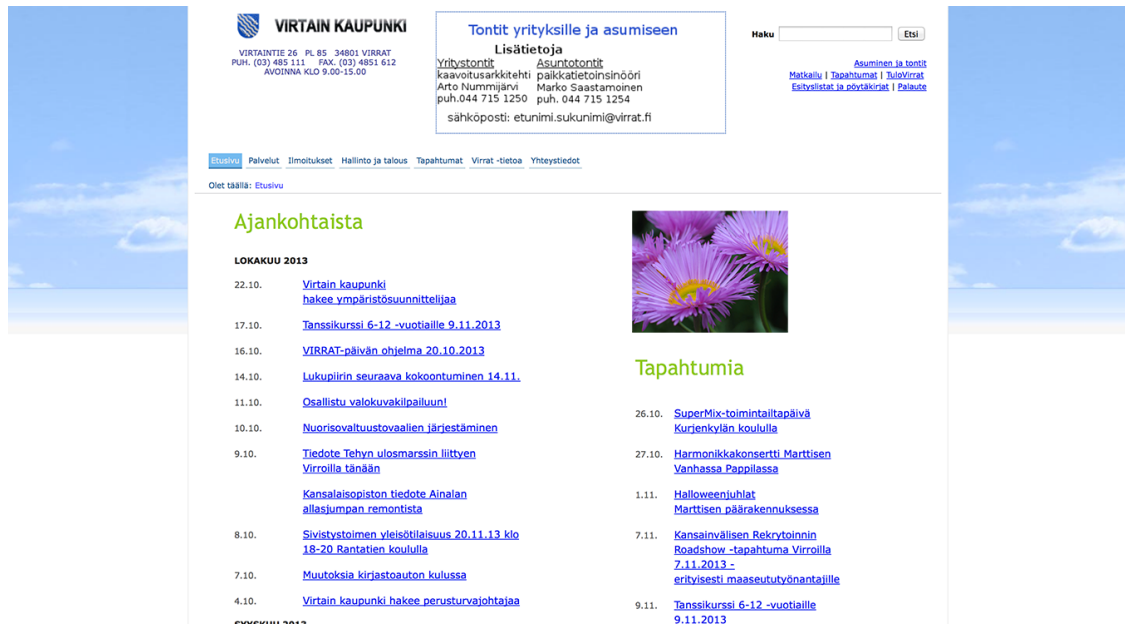
2.1 Tausta, tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyön toimeksiantaja, Virtain kaupunki, on noin 7 500 asukkaan kaupunki Pirkanmaalla. Sen naapurikuntia ovat muun muassa Alavus, Seinäjoki ja Keuruu. Virtain kaupunki tarjoaa palveluitaan myös Ruoveden sosiaali- ja terveystalouksille, jotka vuodenvaihteessa 2013 siirtyivät Virtain alaisuuteen. Tämän lisäksi vuoden 2014 alusta Virtain kaupungin tietohallinto tarjoaa ostopalveluna palveluitaan Ruoveden kunnalle (Virtain kaupunginvaltuuston pöytäkirja 9.12.2013, 102§).

Olen ollut jaksottaisesti työsuhteessa Virtain kaupungilla jo vuodesta 2010 lähtien. Vuoden 2012 lopulla minua lähestyttiin kaupungin kotisivujen uudistamisen tiimoilta ja pyydettiin toimimaan projektipäällikkönä kesällä 2013 alkavassa projektissa.

Virtain kaupungin organisaatio on jo pitkään ollut tyytymätön kaupungin kotisivujen toiminnallisuuteen ja rakenteeseen. Sivut ovat epäselvät ja niistä on vaikea etsiä tietoa. Lisäksi sivustolta löytyvä tieto ei ole ajan tasalla. Uusia pääotsikoita on lisätty sen enempää sivuston käytettävyyttä miettimättä. Samat tiedot saattavat sijaita useassa paikassa, mikä on vaikeuttanut päivittämistä, koska yhdessä paikassa tieto saattaa olla ajan tasalla, kun taas toisessa paikassa ei.

Kuvio 1. Virtain kaupungin vanhat verkkosivut

Työn tavoitteena on suunnitella uusien verkkosivujen ulkoasu ja rakenne. Tämän pohjalta Virtain kaupungin kotisivut uusitaan ulkoisen kotisivutoimittajan avulla ja tällä tavoin markkinoidaan Virtain kaupunkia. Toiveena on, että verkkosivujen uusi ilme kasvattaa ihmisten kiinnostusta kaupunkia kohtaan.

Opinnäytetyö rajataan projektin vaatimusmäärittelyyn, suunnitteluun ja toteutukseen. Tässä otetaan siis huomioon sivuston ulkoasun ja rakenteen lisäksi sivuston uusimiseen perustetun kotisivutyöryhmän palaverit sekä verkkosivutoimittajan kanssa pidetyt suunnittelupalaverit. Opinnäytetyössä käsitellään myös projektityöskentelyä ja -johtamista sekä julkisia hankintoja.

2.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö on verkkosivujen kehittämistehtävä. Tarkoituksena on havainnoida nykytilaa, minkä kautta lähdetään kehittämään kotisivujen ulkoasua, rakennetta ja sisältöä. Kotisivutyöryhmän kokoukset ja keskustelut henkilöstön kanssa auttavat havain-

noimaan puutoksia nykyisissä kotisivuissa, jotka sitten voidaan korjata uusille kotisivuille. Lisäksi kaupungin henkilöstölle annetaan mahdollisuus kommentoida uusien sivujen kehitysversiota. Näiden kommenttien perusteella voidaan tehdä tarvittavia muutoksia niin ulkoasuun kuin rakenteeseenkin.

2.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat kysymykset:

- Miten verkkosivuista tehdään käyttäjäystävälliset?
- Mitä lakisääteisiä asioita kunnan verkkosivuilla pitää olla?
- Miten toimia projektipäällikkönä verkkosivuprojektissa?

3 Julkiset hankinnat

Tässä luvussa kerrotaan, mitä julkiset hankinnat tarkoittavat. Lisäksi käydään läpi kynnysarvojen tarkoitus sekä julkisten hankintojen hankintaprosessi.

3.1 Mitä ovat julkiset hankinnat?

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden julkisten hankintayksiköiden organisaation ulkopuolisia tavara-, palvelu- tai rakennusurakkahankintoja. Hankinnalla yleisesti tarkoitetaan tavaroiden tai palveluiden ostamista tai vuokraamista. (Karvinen 2009, 5.)

Hankintoihin on määritetty omat kynnysarvot, jotka määrittävät sen, tuleeko hankinta kilpailuttaa julkisesti vai ei. Taulukossa 1 ovat listattuina sekä kansalliset että EU-kynnysarvot (Kynnysarvot 2013).

Kansalliset kynnysarvot

Hankintalaji	Kynnysarvo €
Tavara- ja palveluhankinnat, suunnittelukilpailut sekä käyttöoikeussopimukset	30 000
Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut sekä koulutuspalvelut yhteishankintana	100 000
Rakennus- sekä käyttöoikeusurakat	150 000

EU-kynnysarvot

Hankintalaji	Kynnysarvo €		
	Valtion kes- kushallintoviran- omainen	Muut hankinta- viranomaiset	Erityisalojen hankintalain piirissä olevat
Tavara- ja palveluhankinnat	134 000	207 000	414 000
Rakennusurakat	5 186 000	5 186 000	5 186 000
Käyttöoikeusurakat	5 186 000	5 186 000	-
Suunnittelukilpailut	134 000	207 000	414 000

Taulukko 1. Kansalliset ja EU-kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot perustuvat Suomen lainsäädäntöön, kun taas EU-kynnysarvot on määritetty Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen (Kynnysarvot 2013). Mikäli hankinta ylittää kansalliset tai EU-kynnysarvot, tulee hankinta kilpailuttaa julkisesti. Hankinnat ilmoitetaan HILMA-ilmoituskanavaan. (Hankintojen ilmoitusmenettely 2013.) Kynnysarvojen alapuolelle jääviä hankintoja ei tarvitse

kilpailuttaa. Tällöin kyseessä on pienhankinta (Julkisten hankintojen ABC yrityksille n.d.).

3.2 Kilpailuttaminen

Hankintayksiköiden täytyy kilpailuttaa hankintansa niin kuin hankintalaissa on määritetty. Tavoitteena on edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä tarjota yrityksille tasapuolista mahdollisuutta tarjota palveluitaan. (L 30.3.2007/348.)

Virtain kaupungilla on oma hankintaohje, jota sovelletaan sekä kynnysarvot alittavia että ylittäviä hankintoja tehtäessä. Vaikka hankinta ei ylittäisikään kansallisia tai EU-kynnysarvoja, voi hankinnat silti halutessaan kilpailuttaa ja niistä voi myös ilmoittaa HILMAan.

Virtain kaupungin tulevien verkkosivujen tekijä kilpailutettiin siten, että Virtain kaupunki lähetti valitsemilleen toimittajaehdokkaille tarjouspyynnön, johon halukkaat vastasivat. Tarjouksista valittiin paras eri arviointikriteerien perusteella. Toimittajaa ei kansalliset kynnysarvot alittavan hankinnan perusteella olisi tarvinnut kilpailuttaa, mutta Virtain kaupunki oli halukas näkemään, millaisia hintoja eri toimittajat pystyivät tarjoamaan.

3.3 Julkisten hankintojen hankintaprosessi

Karvisen (2009, 4) mukaan julkisten hankintojen hankintaprosessissa on seuraavat vaiheet:

- suunnittelu
- ilmoittaminen
- tarjoajien arviointi
- tarjouspyyntö

- tarjousten käsittely sekä
- hankintapäätös ja -sopimus.

Suunnittelu

Hankinta tulee **suunnitella** tarkasti ja järkevästi. Hankintapäätöstä tehtäessä ei välttämättä huomaa mahdollisia puutteita tarjouspyynnössä, mutta projektin aikana saattaa tulla vastaan ”porsaanreikiä”, joita toimittaja käyttää hyväkseen. Sitä, mitä tarjouspyynnössä ei ole pyydetty, ei tarjouksessa tarvitse täyttää. Tästä syystä koko hankinta kannattaa miettiä tarkasti suunnittelusta lähtien.

Suunnitteluvaiheessa tulee valita hankintamenettely, jolloin on kiinnitettävä huomiota mm. valintaperusteisiin, hankinnan arvoon sekä tarjoajien lukumäärään. Ensisijaisesti tulee käyttää avointa tai rajoitettua hankintamenettelyä. **Avoin menettely** on hankintaprosesseissa yleisin käytetty hankintamenettely. Asiakkaan julkaistua hankintailmoituksen kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen yleensä tapauskohtaiseen määräaikaan mennessä. **Rajoitettu menettely** on toinen yleinen menettelytapa. Siinä asiakkaan julkaistua hankintailmoituksen kaikki halukkaat voivat halutessaan laatia pyynnön tarjouskilpailuun osallistumista, minkä jälkeen asiakas päättää saaduista osallistumishakemuksista ne ehdokkaat, jotka saavat tehdä tarjouksen. Asiakas lähettää kyseisille ehdokkaille tarjouspyyntöasiakirjat, joiden perusteella ehdokkaat tekevät tarjouksen. (Karvinen 2009, 21-22.)

Mikäli käytetään jotain muuta hankintamenettelyä kuin avointa tai rajoitettua hankintamenettelyä, täytyy hankintalaissa olla vahva peruste niiden käyttöön.. **Neuvottelumenettelyssä** asiakas julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat laativat osallistumishakemuksen. Näistä halukkaista asiakas valitsee ne, joiden kanssa se haluaa neuvotella hankinnan ehdoista. **Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä** halukkaat lähettävät hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen asiakkaalle osallistumishakemuksen, joista asiakas valitsee parhaat ehdokkaat hankintaneuvotteluihin. Neuvotteluissa käsitellään aluksi mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja hankinnan toteuttamiseen, minkä jälkeen asiakas valitsee niistä parhaat. Ratkaisuvaihtoehtojen perusteella eh-

dokkaat tekevät tarjouksen. **Puitejärjestely** tarkoittaa vähintään yhden asiakkaan ja vähintään yhden toimittajan välistä sopimusta, jolla sovitaan ennalta määritetyllä aikavälillä tehtyjen hankintojen ehdoista. **Suunnittelukilpailussa** ehdokkaat suunnittelevat asiakkaan haluaman kohteen liittyen esimerkiksi arkkitehtuuriin tai tietojenkäsittelyyn. Suunnitelmat arvioi osapuolista riippumaton tuomaristo. **Dynaamista hankintajärjestelmää** käytetään hankintojen kilpailuttamisessa, jolloin järjestelmän ollessa auki halukkaat voivat jättää tarjouksensa ja myös parantaa sitä, jos mahdollista. **Sähköistä huutokauppaa** on mahdollista käyttää muiden hankintatapojen ohessa. Sähköistä huutokauppaa käytetään tarjousten arvioinnin jälkeen siten, että tarjouksia ja niissä esitettyjä hintoja näytetään sähköisesti ja näin ehdokkaat voivat alentaa hintoja. Tällä tavoin saadaan hankinnalle halvin mahdollinen hinta. (Karvinen 2009, 22–26.)

Kuten on aiemmin todettu, pääsääntönä on se, että kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävä hankinta täytyy kilpailuttaa julkisesti. **Suorahankinta** poikkeaa tästä säännöstä siten, että asiakas voi ilman hankintailmoitusta valita yhden tai useamman toimittajan, joiden kanssa käydään sopimusneuvotteluja. Suorahankinta on pystyttävä perustelemaan hankintapäätöksessä. Suorahankintaa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun tarjouskilpailussa ei ole saatu tarjouksia tai osallistumishakemuksia, hankinnan toteuttamiseen on olemassa vain yksi toimittaja tai hankinnan tekemiselle on kova kiire. (Suorahankinta 2014.)

Ilmoittaminen

Julkisista hankinnoista ilmoittamisen tarkoitus on, että hankinnoista ilmoitetaan avoimesti. Sekä kansalliset että EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat tulee ilmoittaa HILMA-ilmoituskanavassa. Tämän lisäksi hankinnasta voidaan ilmoittaa esimerkiksi lehdissä. Hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa asiakkaan eli hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot, hankinnan nimi, luonne sekä hankintamenettely. Myös määräaika tarjousten jättämisen on ilmoitettava. (Karvinen 2009, 27–29.)

Tarjoajien arviointi

Asiakas voi hankintailmoituksessaan asettaa tarjoajille vaatimuksia esimerkiksi taloudelliseen tilanteeseen tai teknisiin asioihin liittyen. Mikäli tarjoaja ei pysty täyttämään ilmoituksessa esitettyjä vaatimuksia, se hylätään. Vaatimusten avulla pyritään varmistamaan, että tarjoaja pystyy toteuttamaan tarjouksessa esittämänsä asiat. Hankintalaki sisältää myös joukon tapauksia, jolloin asiakkaan täytyy sulkea tarjoaja pois kilpailusta. Poissuljenta voi tapahtua esimerkiksi silloin, jos tarjoaja on osallistunut rikollisuuteen, kuten veropetokseen tai rahanpesuun. Lisäksi hankintalaissa on esitetty perusteita, jolloin asiakas saa sulkea tarjoajan pois kilpailusta. Tämä ei kuitenkaan ole velvollisuus. Syinä poissulkemiseen voivat olla esimerkiksi taloudelliset ongelmat. (Karvinen 2009, 30–32.)

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on hankintailmoituksen täydentävä osa. Tarjouspyyntö tehdään pääasiassa kirjallisesti. Tarjouspyynnön on oltava selkeä: pahimmassa tapauksessa asiakas saattaa joutua järjestämään uuden tarjouskilpailun, mikäli tarjouspyynnössä on epäselvyyksiä. (Karvinen 2009, 33.)

Laki ei aseta tarjouspyynnön rakenteelle vaatimuksia. Kansallisen hankinnan tarjouspyynnöstä tulisi kuitenkin selvittää soveltuvuusvaatimukset, hankinnan kohde ja vaatimukset, tarjousten valintaperusteet, sopimusehdot ja tarjousten lähettämisen määräaika sekä osoite. EU-hankinnan tarjouspyynnössä määritellään lisäksi tarjousten kieli. Tarjouspyynnöstä tulee käydä ilmi hankinnan laajuus, vähimmäisvaatimukset ja halutut ominaisuudet. Tarjouspyyntöön tulee ilmoittaa myös tekniset vaatimukset, kuten suorituskyky ja toiminnalliset ominaisuudet. Tarjouspyynnöstä tulee myös selvittää valintaperusteet, joita ovat esimerkiksi hinta ja laatu. Asiakas saa päättää, kuinka se tarjouspyynnön lähettää. Kysymykseen voivat tulla posti, sähköposti, fax ja internet. (Karvinen 2009, 34–40.)

Tarjouksen tekeminen

Tarjousta tehtäessä on tärkeintä, että se on tarjouspyynnön mukainen. Kaikki tar-

jouspyynnössä vaaditut tiedot on annettava. Mikäli tarjous ei vastaa tarjouspyyntöä, voidaan tarjous hylätä.

Tarjous on myös sitova. Jos tarjouksessa tarjoaja on esimerkiksi luvannut tehdä työn tiettyyn hintaan, mutta todellisuudessa hinta onkin suurempi, voidaan tarjous hylätä. Hankintayksikkö ei myöskään voi tinkiä tarjouksessa määritellystä hinnasta.

Tarjouksen toimitus on tarjoajan vastuulla. Tarjous on lähetettävä hankintayksikölle sen määrittämällä tavalla määräaikaan mennessä. Mikäli tarjous ei ole saapunut oikeaan aikaan eikä oikealla tavalla, tarjous hylätään.

Tarjousten käsittely

Vaikka tarjousten avaamisen suhteen ei hankintalaissa ole määritetty erityisiä sääntöjä, on kuitenkin hyvän hengen mukaista avata tarjoukset vasta sitten, kun tarjousaika on päättynyt. Tarjousten avaamisesta tulee tehdä pöytäkirja, josta selviävät esimerkiksi paikalla olevat henkilöt, avaamisen aikataulu ja tarjousten lukumäärä.

Asiakkaalla on oikeus hylätä tarjous, jos se ei vastaa tarjouspyynnössä esitettyjä vaatimuksia. Erityistapauksessa tarjous voidaan hylätä myös silloin, jos hinta on epäilyttävän alhainen suhteessa hankinnan laajuuteen, jolloin on selvää, ettei hankintaa pystytä toteuttamaan tarjouksessa esitetyllä hinnalla. Tarjoajalle on kuitenkin annettava mahdollisuus osoittaa pystyvänsä toteuttaa hankinta. Jos tämä ei onnistu, tarjous voidaan hylätä. (Karvinen 2009, 42–44.)

Tarjousten vertailu toteutetaan tarjouspyynnössä esitetyillä vertailuperusteilla. Vertailun pohjana on halvin hinta. Muita valintaperusteita voivat olla esimerkiksi laatu, tekniset ansiot, käyttökustannukset ja toimitusaika. Vertailussa tulee ottaa huomioon vain tarjouksessa esitetyt asiat. Tarjousten vertailu on suoritettava ilmoitettujen perusteiden mukaisesti. Tarjousvertailu voidaan tehdä pisteytysmallin mukaisesti, jolloin vertailuperusteille annetaan pistearvot, joiden mukaisesti tarjoukset saavat pisteitä. Jos esimerkiksi painotus on 70 % hinta ja 30 % laatu, halvimman hinnan tarjoava saisi 70 pistettä ja niin edelleen. (Karvinen 2009, 44–48.)

Hankintapäätös ja -sopimus

Hankinnasta tulee tehdä kirjallinen päätös, josta ilmenevät voittavan tarjoajan nimi, tarjoushinta sekä valintaperusteet. Päätös tulee tehdä myös silloin, jos joku tarjouksesta hylätään. Kaikkiin päätöksiin tulee liittää hakemusosoitus, johon tarjoajat pystyvät halutessaan valittamaan päätöksistä. Kaikki päätökset tulee antaa tiedoksi kaikille, joita ne koskevat. Tiedoksiantotavat asiakas voi päättää itse. (Karvinen 2009, 48–49.)

Hankintapäätös laitetaan täytäntöön hankintasopimuksella. Sopimus syntyy, kun hankintasopimus on tehty ja allekirjoitettu. Hankintasopimuksen täytyy olla kirjallinen. Sopimuksesta tulee käydä ilmi useita asioita, jotka ovat sidoksissa hankintaan. Yleisiä sopimuksessa olevia asioita ovat esimerkiksi sopimuksen osapuolet, kohde, asiakkaan ja toimittajan oikeudet ja velvollisuudet, osapuolten vastuuhenkilöt sekä sovellettava laki ja ehdot. (Karvinen 2009, 51–53.)

3.4 Suorahankinta

Suorahankinta tarkoittaa sitä, ettei hankinnasta tehdä ilmoitusta HILMA-hankintakanavaan. Tällöin neuvotellaan yhden tai useamman yrityksen kanssa suoraan hankinnan ehdoista. Koska hankintamenettely poikkeaa julkisten hankintojen normaalista hankintaprosessista, sen käyttöön on oltava peruste. (Karvinen 2009, 14.)

Syitä suorahankintojen tekemiseen on muutamia. Mikäli tarjouskilpailussa ei avoimen tai rajoitetun menettelyn osalta ole tullut tarjouksia tai hankinnan tekemiselle on kova kiire, voidaan tehdä suorahankinta. Jos hankinta tehdään tutkimusta varten, eli hankinnalla ei pyritä kaupalliseen voittoon, on suorahankinnan tekeminen myös mahdollista. Joissakin sopimuksissa voi olla optio lisähankintojen tekemiselle, jolloin alkuperäiseen hankintaan liittyvä lisähankinta voidaan tehdä alkuperäisen toimittajan kanssa. (Karvinen 2009, 14–16.)

4 Projektityöskentely

Tässä luvussa kerrotaan projekteista ja sen työvaiheista sekä projektijohtamisesta ja -ryhmästä.

4.1 Mikä on projekti?

Projekti on kertaluonteinen työkokonaisuus, jossa on selkeät tavoitteet ja lopputulos. Projektille on määritelty myös kesto ja resurssit, kuten projektiryhmä ja määräraha. (Huotari & Salmikangas 2013.) Projektissa siis työskennellään määritetyn tavoitteen saavuttamiseksi määräajassa ja siten, että kustannukset pysyvät sallitun rajoissa.

Viirkorven (2000, 9) mukaan projekti sopii työväliseksi parhaiten projekteihin, kun normaalisti organisaation perustoimintaa hoitavat tahot eivät pysty uutta toimintakokonaisuutta sujuvasti hoitamaan. Toiminnot, joita perinteinen linjaorganisaatio eipösty toteuttamaan, ovat oivallisia tarkoituksia projektin perustamiseen. Esimerkiksi kotisivuja tehtäessä kotisivutoimittaja käynnistää organisaationsa sisällä projektin ja osoittaa sille projektiryhmän. Verkkosivujen projektointia pidetään kertaluonteisena kokonaisuutena, joka ei täysin toistu samanlaisena, vaan jokaisella verkkosivuprojektilla on omat ominaispiirteensä. Myös asiakkaan toimesta perustetaan projektiryhmä, joka koostuu yrityksen työntekijöistä. Projektiryhmä hoitaa asiakasorganisaation puolesta sivuston suunnittelun ja toteutuksen yhdessä verkkosivutoimittajan kanssa.

Projektia voidaan pitää prosessina. Viirkorven (2000, 11) mukaan projektin aikana käydään läpi seuraavat vaiheet:

- Esisuunnittelu
- Suunnittelu
- Toteutus
- Tulosten hyödyntäminen

- Projektin päättäminen

Esisuunnitteluvaiheessa tehdään esiselvityksiä aiheesta ja arvioidaan projektin tarpeellisuus. Jos aihe havaitaan tarpeelliseksi, perustetaan projekti ja siirrytään **suunnitteluvaiheeseen**, jossa käynnistetään varsinainen suunnittelu. Suunnitteluvaiheessa malleja voi olla useita, mutta **toteutusvaiheeseen** niistä valitaan vain yksi. Toteutusvaiheessa toteutetaan suunniteltu idea ja arvioidaan toteutusta tarpeen mukaan. **Tulosten hyödyntämisellä** tarkoitetaan lopputuloksen arviointia ja lopputuotteen käyttöönottoa. Kun projekti on toteutettu suunnitellusti ja tuote otettu käyttöön, voidaan **projekti päättää**. Projektin aikana sovitaan yleensä myös jälkihoidosta, eli jos tuotteessa on ongelmia, organisaatiossa on tiedossa, kehen silloin ollaan yhteydessä. Mikäli projektionnin eri vaiheissa todetaan ongelmia, on tärkeää, että projektin avainhenkilöt ovat tiedossa siltä varalta, että heihin voi ongelmatilanteissa olla yhteydessä. Projektionnissa on projektin toteuttamista varten perustettu ryhmä. Projektin kesto ja laajuus määrittävät pitkälti sen, millainen projektionnissa tulee olemaan. (Pelin 2009, 67.)

Projektin keskeisinä toimenkuvina ovat **ylin toimielin**, **projektipäällikkö** sekä **projektiryhmä**. **Ylin toimielin** tekee lopullisen päätöksen projektin käynnistämisestä. Toimielin nimeää myös projektiryhmän. Joskus projektilla on myös oma **johtoryhmä**, joka määrittää projektille projektipäällikön ja edustaa ylintä toimielintä. Johtoryhmä määrittää projektille tavoitteet, tekee keskeiset päätökset, hyväksyy projektin tuloksen sekä tekee päätöksen projektin lopettamisesta. (Pelin 2009, 70.)

Projektipäällikkö vastaa projektin onnistumisesta. Hän käynnistää ja ohjaa työskentelyä ja vastaa kustannusten seurannasta. (Pelin 2009, 71.) Lisäksi projektipäällikkö raportoi tuotoksista muulle projektionnissa. **Projektiryhmän jäsenen** vastuulla on suorittaa projektipäällikön antamat tehtävät laadullisesti mahdollisimman hyvin ja tätä kautta auttaa projektin toteuttamisessa (Pelin 2009, 72). Projektiryhmän kuuluu myös ehdottaa muutoksia, jotka sitten projektipäällikkö ja lopulta johtoryhmä tai projektiryhmän puheenjohtaja hyväksyvät.

4.2 Projektijohtaminen

Projektipäällikkö johtaa projektin toimintaa. Usein käy kuitenkin niin, että johtuen projektipäällikön asemasta organisaatiossa hänellä ei ole sellaista valta-asemaa, jolla hän pystyisi tekemään projektin kannalta keskeisiä päätöksiä. Tästä syystä projektipäällikön kuuluu toimia tiiviissä yhteistyössä linjaorganisaation johdon kanssa, jotka tekevät projektiin liittyvät päätökset. (Viirakorpi 2000, 30.)

Projektipäällikkö on vastuussa projektin onnistumisesta. Monet odottavat projektilta ihmeitä, mikä taas luo projektipäällikölle paineita. Tämä saattaa johtaa siihen, että projektipäällikön panostus projektiin nousee hyvin suuriin mittasuhteisiin. (Viirakorpi 2000, 30.) Esimerkiksi Virtain kaupungin verkkosivuprojektissa opinnäytetyön tekijältä kului projektipäällikön roolissa erittäin paljon aikaa verkkosivujen toteutuksen kordinoimiseen ja muutosten suunnitteluun, mikä vaikutti myös muuhun työntekoon IT-asiantuntijana.

Koska projektipäällikkö on vastuussa koko projektin onnistumisesta, on hyvä, että projektipäällikkö uskaltaa ottaa vastuuta. Projektit voivat olla joskus stressaavia työkokonaisuuksia, eikä ongelmilta aina vältytä. Projektipäälliköllä täytyykin olla stressinsietokykyä ja määrätietoisuutta niin, ettei hän lannistu projektin ongelmista vaan ottaa ne haasteena. (Pelin 2009, 276.) Tärkeä osa projektin stressaavuuden vähentämisessä on myös projektiryhmällä ja muilla projektiin liittyvillä henkilöillä, jotka osaltaan voivat lievittää projektipäällikön stressitasoa.

Projektipäälliköllä täytyy osaltaan olla myös yhteistyökykyä, koska projektia ei kuulu tehdä yksin vaan yhteistyössä useiden eri tahojen kanssa. Tärkeää on myös taito antaa projektiryhmäläisille sellaisia tehtäviä, että he motivoituvat niiden suorittamisesta ja tekevät siten hyvää työtä. (Pelin 2009, 276.) Projektipäällikön kannattaa valikoida tietyn tehtävän tekemiseen henkilö, jolla on mahdollisesti aiempaa kokemusta samantyyppisten tehtävien tekemisestä tai kiinnostusta työn tekemiseen.

Virtain verkkosivujen uusimisprojektissa Virtain kaupunki toimi asiakkaana ja ulkoinen toimittaja toteutti verkkosivut. Toimittajan tai alihankkijan suhteen tulee tehtävät määritellä selkeästi, jottei väärinkäsityksiä synny. Toimittajalta täytyy myös vaatia tasaisin väliajoin raporttia siitä, missä vaiheessa projektia ollaan menossa. (Pelin 2009, 277.) Tällöin pystytään suunnittelemaan tehtävien tekeminen niin, että projekti pysyy koko ajan aikataulussa.

Projektipäälliköllä on projekteissa useita eri rooleja. Projektiryhmän näkökulmasta projektipäällikkö on **esimies**, joka antaa tehtävät ja ohjeistaa tarvittaessa. Projektipäällikkö osallistuu varsinkin pienemmissä projekteissa suunnitteluun ja toteutukseen ja toimii näissä asiantuntijana. Projektipäällikkö on henkilö, joka on asiakkaan lähin kontakti projektiin nähden. Tämän vuoksi projektipäällikkö on projekteissa myös **myyjän roolissa**. Projektiin liittyvissä kokouksissa ja neuvotteluissa projektipäälliköllä on **neuvottelijan rooli**. Vaikka projektipäällikkö ei aina voi asemansa puolesta tehdä keskeisiä päätöksiä projektin suhteen (sopimukset, kustannukset), toimii projektipäällikkö silti **tilaajan roolissa** ensimmäisenä kontaktina sopimus- ja kustannusneuvottelujen osalta. Projektipäällikölle lankeaa projektissa yleensä myös **tiedottajan rooli**, joka on projektissa keskeinen. Projektipäällikön tulee antaa projektiryhmälle tarvittava informaatio projektin tehtäviin liittyen, tiedottaa projektin etenemisestä linjaorganisaation johdolle sekä antaa tietoa projektista myös projektin ja linjaorganisaation ulkopuolelle. (Pelin 2009, 274.)

Linjaorganisaatiolle – etenkin esimiehille – tulee tiedottaa säännöllisesti projektin etenemisestä. Tällöin linjaorganisaatio on tietoinen projektin edistymisestä ja he osaavat tarvittaessa varata projektille resursseja. Mikäli linjaorganisaatiolle annetaan projektiin liittyviä tehtäviä, tulee niidenkin edistymistä seurata aktiivisesti. Mahdollisiin ongelmakohtiin tulee puuttua välittömästi, jotta pysytään aikataulussa. (Pelin 2009, 277.)

Vaikka kokemus on valttia projektityöskentelyssäkin ja vaikka projektipäälliköllä olisi-kin kokemusta muissa projekteissa työskentelystä, uudessa projektissa on aina asioi-

ta, joita kokeneenkin projektipäällikön täytyy opetella johtuen projektien kertaluonteisuudesta. Tämä on tietenkin sallittua ja se tuo lisää kokemusta jatkoa ajatellen. (Viirkorpi 2000, 31.)

4.3 Projektiryhmä

Projektiryhmän merkitys on tärkeä projektin onnistumisessa. Tästä syystä onkin tärkeää, että projektipäällikön ja projektiryhmän yhteistyö toimii hyvin. Asioista voi olla eri mieltä ja mielipiteensä saa tuoda esille, mutta myös projektiryhmän jäseniltä vaaditaan yhteistyökykyä, jotta saadaan paras mahdollinen lopputulos. Jos jokainen ryhmän jäsen ajaa omaa etuaan, ei projektin lopputulos voi olla hyvä.

Ongelmaksi projektiryhmän muodostamisessa voi tulla projektin kesto: projektit ovat tilapäisiä työkokonaisuuksia, jolloin ryhmän jäsenet saattavat vaihtua johtuen muista työtehtävistä (Pelin 2009, 279). Virtain verkkosivujen uusimisprojektissa kaikki projektiryhmän jäsenet työskentelivät eri tehtävissä myös linjaorganisaatiossa, joten täyttää panostusta projektiin ei kukaan voinut antaa. Ryhmä pysyi kuitenkin samana koko projektin ajan, mikä on olennaista työskentelyn tehokkuuden kannalta.

Projektiryhmän jäsenten tehtävänä on antaa projektipäällikölle ehdotuksia siitä, millainen tuotteen tai palvelun pitäisi olla. Projektipäällikkö kokoaa nämä tiedot yhteen ja tekee suunnitelman projektin toteutuksesta. Ryhmän jäsenten vastuulla on toteuttaa projektin aikana heille annetut tehtävät mahdollisimman laadukkaasti sovitun aikataulun puitteissa. Virtain verkkosivuprojektissa projektiryhmä antoi ehdotuksia uusien sivujen rakenteen ja ulkoasun suhteen, minkä pohjalta sivustoa lähdettiin suunnittelemaan.

Projektiryhmän toiminnan kannalta on tärkeää, että projektilla on selkeät tavoitteet, joita kohti pyritään. Projektiryhmän jäsenillä tulee olla osaamista tai ainakin tietämystä projektissa syntyvästä tuotteesta tai palvelusta. Lisäksi projektiryhmän henkilösuh-

teet ovat tärkeitä: jos ryhmän jäsenet eivät tule toimeen keskenään, on projekti luultavasti epäonnistunut ennen kuin työskentely on ehtinyt alkaakaan. Projektipäälliköllä tulisi olla sanavaltaa projektiryhmän jäsenten nimeämisessä. Jäsenten valintaan vaikuttaa yleensä se, ketkä ovat vapaina, mutta linjaorganisaation jäsenehdotuksia ei kaikkia tarvitse ottaa vastaan. Projektipäälliköllä pitäisi olla eniten tietämystä siitä, kenellä on eniten projektin vaatimaa kiinnostusta ja osaamista. (Pelin 2009, 280.)

Projektin alussa tulee päättää tavat, jolla kommunikoidaan ryhmän jäsenten välillä. Säännöllisin väliajoin tulee pitää projektikokouksia, joissa käydään läpi projektin kannalta keskeiset asiat, mutta entä kommunikointi kokousten välillä? (Pelin 2009, 281.) Sähköposti on oivallinen tapa vaihtaa ajatuksia projektiin liittyvissä asioissa. Mikäli ryhmän jäsenellä ilmenee ongelmia hänelle annetun tehtävän suhteen, voi aina kysyä muilta apua. Projektipäälliköllä on yleensä paras tietous projektista, joten hän on paras vaihtoehto avun antamiseen epäselvissä tilanteissa.

Mitä tehdä silloin, jos projektiryhmän jäsenten kesken tulee erimielisyyksiä? Ristiriidat voivat nopeasti heikentää ryhmän ilmapiiriä, mutta tärkeintä on muistaa, että asiat riitelevät, eivät ihmiset. Väittelyt kannattaa vaihtaa avoimeksi keskusteluksi, jossa kaikki ryhmän jäsenet voivat kertoa mielipiteensä. Lopullinen päätös voidaan saada esimerkiksi äänestyksen avulla. Viime kädessä projektipäällikkö toimii ongelman ratkaisijana ja tekee päätökset. (Pelin 2009, 282.)

Virtain verkkosivuprojektissa tuli sivuston ulkoasun osalta runsaasti erimielisyyksiä. Projektipäällikkönä kävin puheenjohtajan kanssa keskusteluja verkkosivujen ulkoasun muutoksista ja siitä, miten niiden kanssa pitäisi edetä. Koska työryhmän puheenjohtajana toimi henkilö, jonka asema riitti projektin kannalta keskeisten päätösten tekemiseen, hänen hyväksyntänsä helpotti huomattavasti keskustelujen pitämistä muiden työryhmän jäsenten kanssa. Lopulliset muutokset olivat kuitenkin projektipäällikön ja työryhmän puheenjohtajan päätettävissä, joten kun olimme asioista yhtä mieltä, asioista ei työryhmän kanssa tarvinnut enää väitellä.

5 Toteutus

Verkkosivuprojekti aloitettiin jo alkuvuodesta 2013, paljon ennen verkkosivutoimittajan valintaa. Kun sivujen uusimisesta saatiin kaupungin johdolta päätös, minua pyydettiin projektiin mukaan projektipäälliköksi. Tavoitteena oli, että projektissa olisi henkilöitä mukana mahdollisimman monesta eri osastosta. Perustetussa verkkosivutyöryhmässä oli yhteensä kahdeksan kaupungin työntekijää. Projektipäällikkö ei ollut projektiryhmän jäsenten valinnassa mukana, mikä ehkä oli pieni ongelma ryhmän toimivuuden kannalta.

Projektin aloituskokous pidettiin ennen verkkosivutoimittajan valintaa. Aloituspalaverissa käytiin läpi ideoita ja ajatuksia, joita verkkosivutyöryhmällä oli tullut uusiin sivuihin nähden. Pääajatuksena oli, että uusien verkkosivujen tulisi – toisin kuin vanhojen sivujen – markkinoida Virtain kaupunkia. Jo varhaisessa vaiheessa useat työryhmän jäsenet ehdottivat sivustolle kolmen eri osion käyttämistä. Nämä osiot olisivat Kaupunkipalvelut, Matkailu ja Elinkeinot.

Vanhojen verkkosivujen ongelmaksi muodostui myös yhteystietojen hajanaisuus ja se, että ne harvoin olivat ajan tasalla. Tähän haluttiin muutos: yhteystiedot tulisivat vain yhteen paikkaan, josta ne voi helposti löytää. Tällöin yhteystietoja on helppo myös päivittää, koska ne eivät sijaitse hajanaisesti ympäri sivustoa. Lisäksi tulostettavat ja täytettävät lomakkeet haluttiin laittaa keskitettyyn paikkaan.

Keskustelua herätti myös sivuston ylläpito julkaisun jälkeen. Tulisivatko kotisivut Virtain kaupungin omille palvelimille vai ulkoisen verkkosivutoimittajan tarjoamaan palvelintilaan, jolloin ylläpito hoituisi verkkosivutoimittajan kautta palveluna. Hyvin nopeasti päädyttiin jälkimmäiseen ratkaisuun, jolloin verkkosivutoimittaja hoitaa itse sivuston ylläpidon palveluna. Tämä olikin paras ratkaisu, sillä verkkosivutoimittajalla oli eniten tietotaitoa ylläpitoon.

Aloituspalaverissa mietittiin myös sivuston kääntämistä englanniksi sekä kaupungin markkinoimista Facebookissa. Vielä tällöin pidettiin mahdollisena saada sivut käyttöön 1.9.

5.1 Kotisivutoimittajan valinta

Projekti aloitettiin tarjouskilpailulla. Koska verkkosivuissa hankintaraja jäi alle kansallisen kynnyksarvon, verkkosivutoimittajaa ei tarvinnut julkisesti kilpailuttaa. Halusimme kuitenkin nähdä erilaisia toteutusvaihtoehtoja ja niiden hintoja, joten teimme tarjouspyynnön ja lähetimme sen sekä Virtain lähialueen verkkosivutoimittajille sekä sellaisille toimittajille, joiden kanssa kaupunki on jo aiemmin ollut tekemisissä eri projektien myötä. Tarjouspyynnön saaneita verkkosivutoimittajia oli yhteensä 11.

Tarjouspyynnössä vaatimuksina olivat mm. Open Source, selainriippumattomuus, päivittäminen helppokäyttöisellä järjestelmällä ja näyttökoon mukaan skaalautuvat sivut. Tarjouksen valintaperusteena oli pääasiassa hinta, joskin hieman painotusta tuli myös laadulle.

Tarjouksia saapui kaupungille yhteensä seitsemän. Tarjouksia vertailtiin päätöksentekoperusteen mukaisesti. Vertailun jälkeen voittajaksi ja siten tulevien Virtain kaupungin verkkosivujen toimittajaksi tuli lapualainen Absent. Kyseiseltä verkkosivutoimittajalta saimme muiden tarjouspyynnössä olleiden vaatimusten lisäksi myös sivuston ylläpitopalvelun hyvään hintaan.

Absentin resurssit olisivat riittäneet saattamaan projekti valmiiksi 1.9. mennessä, mutta Virtain kaupungille aikataulu oli epärealistinen. Valmistumistavoitetta siirrettiin parilla kuukaudella eteenpäin, eli päiväksi valikoitui 1.11.

Julkaisujärjestelmä

Yhtenä vähimmäisvaatimuksena tarjouspyynnössä oli Open Source -järjestelmän tarjoaminen sivuston taustalla olevaksi julkaisujärjestelmäksi. Open Source -pohjaisia

julkaisujärjestelmiä on olemassa useita, joista tunnetuimpia ovat WordPress, Joomla ja Drupal. Kotisivutoimittajat tarjosivat tarjouksissaan useita eri julkaisujärjestelmiä, joista Absentin valinnan myötä tulevaisuuteksi julkaisujärjestelmäksi tuli Concrete5.

Concrete5 on alun perin ollut nimeltään Concrete CMS ja sitä on kehitetty vuodesta 2003 alkaen. Järjestelmän viides versio julkaistiin täysin avoimen lähdekoodin alaisena järjestelmänä, minkä myötä se sopi Virtain kaupungin tarjouspyynnön vaatimuksiin. Uudeksi nimeksi valikoitui Concrete5. (Mikä on Concrete5 2014.)

Concrete5:llä on käytössään oma kauppapaikka, jossa olevat ulkoasuteemat ja lisäosat ovat vapaasti käytettävissä, osa ilmaiseksi ja osa maksua vastaan. Sivusto, jossa Concrete5:ä tullaan käyttämään, rakennetaan eri osista, joita voi hankkia kauppapaikasta. Osia voi siirrellä helposti paikasta toiseen tai poistaa. (Site Editors actually love using Concrete5 2014.)

Jos käyttäjä sivustoa selatessaan huomaa jotakin korjattavaa, hän voi vain painaa ”Muokkaa”, tehdä muutokset ja tallentaa ne. Tämä vaatii sivustolle kirjautumisen.

5.2 Suunnittelu

Sivuston ominaisuuksien miettiminen ja suunnittelu aloitettiin pian verkkosivutoimittajan valinnan jälkeen eli kesäkuun loppupuolella. Sekä kotisivutyöryhmällä että muilla kaupungin työntekijöillä oli kaikilla omat ajatuksensa siitä, millaisia kaupungin uusien sivujen tulisi olla.

Sivuston värimaailmaksi valittiin sininen ja valkoinen, koska ne ovat Virtain tunnusvärit. Virtain vaakunassakin väreinä ovat sininen ja valkoinen. Tässä vaiheessa syntyi myös ajatus eri sivuteemojen käyttämisestä. Tarkoituksena oli, että jokaisella sivuteemalla olisi oma värinsä. Teemoja tulitaisiin käyttämään sivuston kolmessa eri osiossa, jotka ovat Kaupunkipalvelut, Matkailu ja Elinkeinot. Saimme aikaiseksi luonnoksen

haluamastamme ulkoasusta. Ulkoasun tekeminen oli kuitenkin haasteellista, koska projektille ei graafisen suunnittelun osalta ollut rahaa varattuna.

Myös haku-toimintoon tuli kiinnittää erityistä huomiota. Tarkoituksenahan tietenkin oli, että sivusto olisi mahdollisimman helppokäyttöinen, jolloin sieltä löytäisi etsimänsä ilman hakemistakin, mutta aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Näissä tapauksissa haku-toiminnon täytyy löytää tällaiset niin sanotut vaikeasti löydettävät sivut.

Aikataulutuksen osalta päädyimme työryhmän kanssa siihen, että osastoille annetaan kaksi kuukautta aikaa otsikoiden miettimiseen (heinä-elokuu). Tämän jälkeen on yksi kuukausi (syyskuu) aikaa kirjoittaa tekstit valmiiksi ja yksi kuukausi on varattu viimeistelylle (lokakuu). Mikäli otsikoiden suunnitteluun olisi annettu lyhyempi aika, olisi voinut käydä niin, että osa osastoista ei olisi lomiensa takia ehtinyt ollenkaan suunnittelemaan otsikoita. Asiasta tiedotettiin sähköpostitse kaupungin johtoryhmälle, jonka vastuulla oli välittää tietoa eteenpäin. Tämän lisäksi työryhmän jäsenet välittivät tietoa eteenpäin osastoilleen. Työryhmän kanssa keskusteltiin myös koulutuspäivän ajankohdasta, jonka osalta päädyimme siihen, että koulutus pidetään lähellä käyttöönottopäivää.

Kokoukset verkkosivutoimittajan kanssa

Verkkosivutoimittajaan otettiin yhteyttä kokouksen tiimoilta, kun jonkinlaista suunnitelmaa sivuston ulkoasusta ja rakenteesta oli saatu tehtyä. Näihin kokouksiin osallistuivat verkkosivutoimittajan lisäksi vain tietohallinto ja hallintojohtaja, ja verkkosivutyöryhmän jäseniä ei kokouksissa ollut mukana.

Heinäkuussa, ennen sivuston toteutuksen alkua, pidettiin kokous verkkosivutoimittajan kanssa. Aiheina olivat sisällönhallintajärjestelmä Concrete5, sivuston ulkoasu ja rakenne sekä sopimuksen allekirjoittaminen. Sopimuksen allekirjoittivat kotisivutoimittaja Absentin toimitusjohtaja sekä Virtain kaupungin hallintojohtaja.

Absent lupasi tehdä ensimmäisen version sivustosta heinäkuun loppuun mennessä. Edistys tulisi olemaan näkyvässä verkossa koko projektin ajan. Ylläpitomaksujen periminen alkaisi sitten, kun kehitysympäristö on valmis ja toiminnassa.

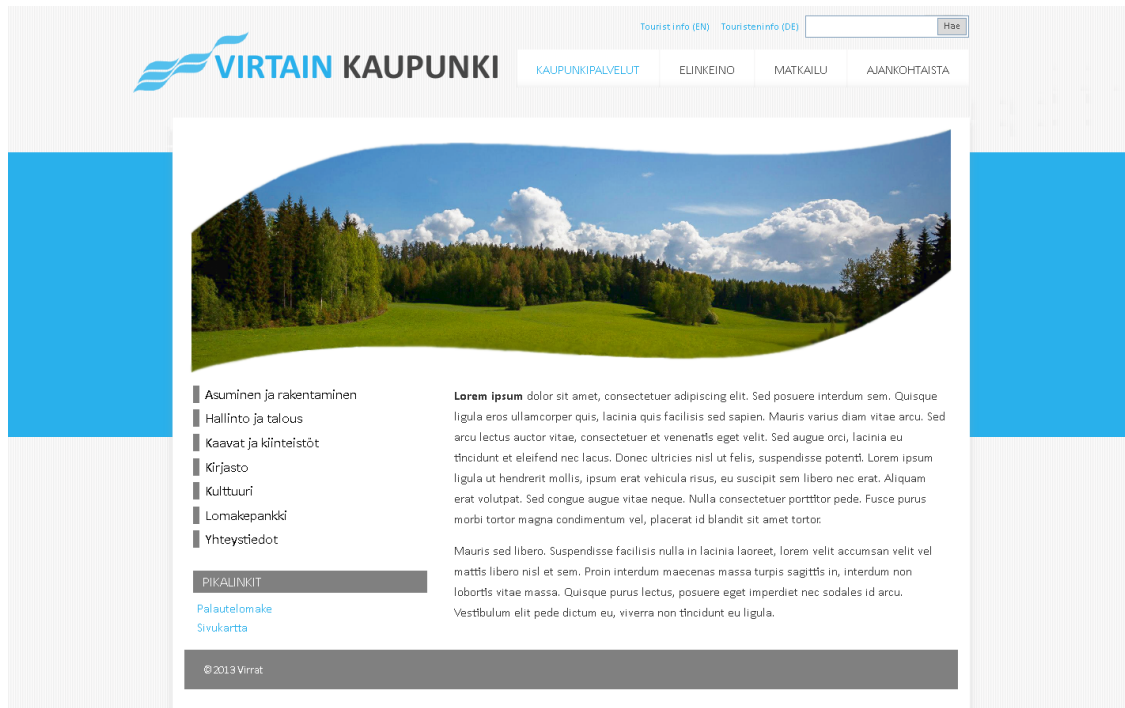
Absent näytti muutaman esimerkkisivuston, joista yhtä tulitaisiin käyttää Virtain kotisivujen pohjana. Absentille oli jo aiemmin lähetetty verkkosivutyöryhmän palaverissa suunniteltu ulkoasu luonnos. Kokouksen jälkeen tehtävänä oli lähettää Absentille suunnitellut pääotsikot, kuvia sekä HEX-koodit sivuston värimaailmaa varten.

Elokuussa, kun sivuston ensimmäinen versio oli jo tehty, pidimme Absentin kanssa toisen kokouksen, jossa kävimme läpi asioita, joita sivustolle tullaan vielä muuttamaan. Toiveissamme oli saada verkkosivuille aakkosellinen hakemisto, josta sitten on helppo löytää etsimänsä, mikäli sitä ei jostain syystä muuten löydy. Tämä toiminnallisuus jätettiin pois, koska Concrete 5 -julkaisujärjestelmässä ei ollut valmista lisäosaa tällaiselle ominaisuudelle. Toiminnallisuus jätettiin lopulta pois tulevilta verkkosivuilta, mutta asiaa päätettiin miettiä myöhemmin uudelleen.

Sivuston ulkoasuun tuli melko paljon muutoksia. Sivuille haluttiin lisättävään pikalinkkipalkki, jossa olisivat tärkeimmät linkit kuntalaisen kannalta. Yhteystietojen ja lomakkeiden rakenne oli vielä hieman epäselvä, mutta silti halusimme saada ne sivustolle jo nyt.

5.3 Ulkoasu

Ulkoasu on verkkosivujen ehkäpä mielipiteitä jakavin asia. Jokaisella tuntuu olevan oma mielipiteensä siitä, miltä sivuston tulisi näyttää. Lisäksi projektin aikana kävi selväksi myös se, että koskaan ei pysty miellyttämään kaikkia: jos yksi henkilö pitää sivuston ulkoasusta, toinen ei välttämättä pidä siitä lainkaan. Tämä toi runsaasti haasteita ulkoasun suunnitteluun työryhmän kanssa.

Kuvio 2. Kehitysversio Virtain kaupungin kotisivuista

Alun perin työryhmä suunnitteli sivustolle eräänlaisen aloitussivun ennen varsinaisia sisältösivuja. Aloitussivun taustakuvana oli luontokuva Virroilta. Aloitussivulla oli kolme linkkiä: Kaupunkipalvelut, Matkailu ja Elinkeinot. Näiden kolmen linkin kautta pääsi varsinaisille sisältösivuille. Linkkien alapuolella olivat Tiedotteet ja Tapahtumat-palsta, jotka siis näyttivät kaupungin ajankohtaiset uutiset ja tapahtumat. Loppujen lopuksi aloitussivusta luovuttiin, koska sitä ei pidetty tarpeellisena. Syynä tarpeettomuuteen oli se, että sisältösivuilta kuitenkin pääsi valitsemaan jonkin muun osion. Esimerkiksi jos käyttäjä on Matkailu-osiossa, hän pääsee koska tahansa Elinkeinot-osioon ilman, että hänen pitäisi palata aloitussivulle.

Sivuston ensimmäisissä kehitysversioissa sisältöalueen taustalla vaaleanharmaalla pohjalla oli värillinen palkki, joka sitten vaihtoi väriä eri osioissa. Kyseiset palkit jakoivat mielipiteitä: joidenkin mielestä ne näyttivät hyviltä, kun taas toiset pitivät niitä omituisina. Viimemetreillä taustaan saatiin kaivattu muutos: palkit korvattiin liukuvä-

rillä, joka vaihtui sivuston yläaidan harmaasta alalaidan siniseen. Siniseen alueeseen lisättiin samansävyisenä Virtain logo.

Bannerin aaltokuvioidea syntyi Virtain logon aaltokuviosta. Normaali palkkimuotoinen banneri näytti ikävystyttävältä, joten päädyimme aaltokuvioiseen banneriin. Aaltokuvio piirretään sivustolla automaattisesti, joten ennen kuvan lisäämistä siitä ei tarvitse erikseen tehdä aallon muotoista.

5.4 Kuvat ja logo

Virtain kaupungilla ei ennen projektin alkua ollut omaa paikkaa hyvälaatuisille kuville. Kuvat sijaitsivat hajanaisesti eri käyttäjien tiedostoissa. Verkkosivuja varten ostettiin kuvia sekä valokuvausliikkeestä että

Kuvio 3. Virtain kaupungin alkuperäinen logo

Virtain valokuvausseuralta. Lisäksi Virtain kaupungin henkilöstöltä saimme paljon hyvälaatuisia kuvia, joita sai verkkosivuilta käyttää. Sivuston yläpalkin eli bannerin kuvat ovat vuodenajan mukaan vaihtuvia. Jokaiselle vuodenajalle on varattuna noin neljä satunnaisesti vaihtuvaa kuvaa.

Virtain kaupungin logo jakoi mielipiteitä koko projektin ajan. Alusta alkaen oli kuitenkin selvää, että sivustolla tullaan käyttämään logoa eikä vaakunaa, jotta sivustosta saataisiin hieman rennompia.

Kuvio 4. Virtain kaupungin uusilla sivuilla käytetty logo

teiden varsilla.

Alkuperäinen logo on vanha, eikä ole tietoa, koska se on tehty ja kenen toimesta. Logossa on käytetty monia eri värejä vaaleansinisestä tummansiniseen. Sitä on voinut nähdä esimerkiksi kylteissä Virroille kulkevi-

Yrityksistä huolimatta alkuperäinen logo ei värimuutoksistakaan huolimatta muodoltaan ja ulkoasultaan sopinut tekemäämme ulkoasuun. Tässä vaiheessa päätimme

tehdä logoon jonkin verran muutoksia: väri vaihtui vaaleammaksi, Virrat-tekstin kirjaintyyppi vaihtui Calibri, ja teksti nousi kuvassa myös hieman ylemmäksi. Muutokset aiheuttivat tyytymättömyyttä joidenkin henkilöiden keskuudessa, mutta ajan kuluessa tähänkin totuttiin. Uusi logo toi sivuille raikkautta ja sopi myös muodoltaan sivuston muuhun ulkoasuun paremmin. Logon vaihto tehtiin melko hyvissä ajoin, mutta koska se jakoi mielipiteitä hyvin pitkään, päätös pitää kyseinen logo tehtiin vasta viime metreillä.

5.5 Rakenne

Rakenne on aina hyvin tärkeässä osassa verkkosivuilla: jos otsikointi ei ole onnistunut, eivät sivustolla kävijät löydä etsimäänsä tietoa ja poistuvat sivustolta kokonaan. Tämä ei ole hyvää markkinointia. Virtain kaupungin vanhoilla sivuilla rakenne ei ollut alkuunkaan selkeä. Otsikoita oli lisäilty sivuille sen enempää miettimättä sivuston käytettävyyttä, mikä lopulta johti siihen, että sivustolta ei löytänyt etsimäänsä.

Kotisivuprojektissa saimme paljon apua JHS-suosituksesta 145, joka projektin edessä päivittyi suositukseen 183. JHS-suositukset koskevat valtion- ja kunnallishallinnon tietohallintoa (JHS-suositukset 2014). Ne eivät siis ole sääntöjä, joita täytyy ehdottomasti noudattaa, vaan ohjeita tai menettelytapoja, joista kannattaa ottaa vinkkejä kotisivuille. JHS-suositus 183, jota kotisivuprojektissa käytimme rakenteen muodostamiseen, on suositus julkishallinnon palvelujen ryhmittelystä verkkopalveluissa (JHS-suositus 183 Julkisen hallinnon palvelujen tietomalli ja ryhmittely verkkopalveluissa 2013). Kyseinen suositus sisältää siis ohjeet esimerkiksi kunnan palvelujen selkeään ryhmittelyyn verkkosivuilla. Suosituksessa on listattu pääotsikot, joiden mukaan palvelut kannattaa ryhmitellä sekä näille pääotsikoille alaotsikot. Suosituksen avulla sai helposti tietää, minkä pääotsikon alle jokin alaotsikko kannattaa laittaa.

JHS-suositukset olivat verkkosivuprojektissa korvaamaton apu. Ilman niitä palvelujen ryhmittely verkkosivuille olisi ollut huomattavasti vaikeampaa ja sivustosta olisi tullut huomattavasti hankalampi käyttää.

Sivuston rakenteeseen ei lähes koko projektin aikana tullut sivuston ensimmäisen version jälkeen muutoksia. Joitakin pieniä muutoksia fontin ja ulkoasun kanssa saattoi tulla, mutta pääpiirteissään rakenne pysyi melko samana koko projektin ajan. Viimeisillä viikoilla huomasimme, että vasemmalla oleva otsikkorakenne tulee olemaan suuren tekstimassan vuoksi hyvin vaikeakäyttöinen käyttäjille. Alun perin oli ajateltu, että pääotsikot laitetaan sivustolle allekkain ja että lista laajenee ja pitenee sitä mukaa, kun siirrytään otsikkorakenteessa alaspäin. Alaotsikoita tuli kuitenkin enemmän mitä oli ajateltu, jolloin otsikkorakenteen käyttö oli hankalaa.

Otsikkorakennetta muutettiin siten, että ensimmäisen tason otsikot eli pääotsikot avaavat kukin oman sivun, jossa sitten tulevat näkyviin pääotsikon omat alaotsikot. Tällöin otimme käyttöön myös murupolun (breadcrumb), jossa näkyy käyttäjän sijainti ja polku kyseiseen sijaintiin.

5.6 Muutosten toteutus

Projektin toteutusprosessi vei projektissa eniten aikaa. Etenkin erilaisten muutosten toteutus oli hyvin aikaa vievää ja prosessia voisikin kutsua ”soutamiseksi ja huopaamiseksi”. Absentia pyydettiin tekemään ulkoasuun muutoksia useita kertoja, koska emme olleet tyytyväisiä niihin muutoksiin, joita he olivat aiemmin tehneet. Jossakin vaiheessa saatettiin palata takaisin alkuperäiseen, koska muutoksiin ei oltu alkuunkaan tyytyväisiä. Jotta Absent pystyi vaadittavat muutokset toteuttamaan, jouduin tekemään runsaasti erilaisia mallikuvia siitä, millaisia muutoksia sivustolle halutaan.

Ongelmaksi muodostui se, ettei projektissa ollut määrärahaa graafiselle suunnittelulle. Jos ulkopuolinen suunnittelija olisi tehnyt suunnitelman siitä, millaiset sivuista tu-

levat, olisi muutosten tekeminen ollut paljon nopeampaa ja suoraviivaisempaa, koska valmiit ja tarkat suunnitelmat sivustosta olisivat olleet jo olemassa. Nyt ulkoasua suunniteltiin ja työstettiin koko projektin ajan.

Muutosten toteutusta vaikeutti myös se, että työryhmän kokouksissa tehdyt päätökset eivät pitäneetkään, mikäli esille tuli jokin uusi ajatus ulkoasun kehittämistä tai mikäli yksi tai useampi jäsen eivät myöhemmin ollut päätöksen puolella. Loppujen lopuksi työryhmä pääsi kuitenkin yhteisymmärrykseen muutoksista, ja ne saatiin suunniteltua ja toteutettua hyvässä hengessä ja aikataulussa.

Sivuston toteutuksen aikana kaikille kaupungin työntekijöille annettiin noin viikon ajan mahdollisuus kertoa mielipiteensä sivustosta niin rakenteen kuin ulkoasun osalta. Työntekijöiltä tulikin palautetta kuvista ja siitä, että niiden kuuluisi markkinoida Virtain kaupunkia ja sen ympäristöä. Työntekijät eivät toivoneet ”mainoskuvia” vaan aitoja Virtain ympäristöstä otettuja kuvia. Lisäksi esimerkiksi sivuston kääntäminen englannin kielelle, haku-toiminto, erilaisten kohteiden – kuten esityslistat ja pöytäkirjat, nuorisokeskus Marttinen, Harrastuksien Virrat -harrasteportaali ja avoimet työpaikat – löydettävyyttä ja ulkoasu herättivät työntekijöiden keskuudessa kysymyksiä ja kommentteja.

5.7 Projektin päätös

Käyttäjäkoulutus

Noin viikkoa ennen uusien sivujen julkaisua osastojen tuleville vastuukäyttäjille sekä kahdelle pääkäyttäjälle pidettiin koulutus sisällön lisäämisestä sivuille. Osastojen vastuukäyttäjät ilmoitettiin olevan yhteensä 25 yhdeksältä eri osastolta, joista noin 15 osallistui koulutukseen. Koulutuksen pitivät Absentin kaksi työntekijää, jotka osallistuivat myös sivuston toteutukseen.

Vastuukäyttäjien koulutuksessa käytiin läpi sisällön lisäämisen peruseriaatteet, kuten uuden alisivun lisääminen ja sisällön muokkaaminen. Koulutus toteutettiin siten, että jokainen sai halutessaan itse kokeilla sivuston sisällön muokkaamista.

Vastuukäyttäjien koulutuksen jälkeen pidettiin pääkäyttäjien koulutus. Itseni lisäksi pääkäyttäjäksi valikoitui toinen kaupungin tietohallinnon jäsen. Sivuston muokkaamisen perusteet olivat molemmilla hallussa, mutta tämän lisäksi kävimme läpi sivuston toimintoja, joita vain pääkäyttäjä voi tehdä.

Sivuston julkaisu

Virtain kaupungilla oli koko projektin ajan käytössä virrat.fi-verkkosivut, joten ennen uusien sivujen käyttöönottoa tehtiin IP-osoitteenmuutos, jossa vanhojen sivujen IP-osoite korvattiin uusien sivujen osoitteella. Tämä muutos päätettiin tehdä jo päivää ennen sivuston julkaisua, jotta DNS-muutos näkyisi seuraavana päivänä kaikilla operaattoreilla.

Verkkosivuprojektin alussa siis päätettiin, että opinnäytetyön tekijä lisää osastojen lähettämän sisällön sivuille ennen julkaisua. Tämä päätös tehtiin siksi, että näin saadaan kaikki sisältö ulkoasullisesti yhdenmukaisiksi. Sisällön lisäämisen ollessa yhden henkilön vastuulla ei ole epä tietoisuutta siitä, kuka osastoilta sisällön tulee lisäämään ja sivusto tulee täten sisällön osalta olemaan varmemmin ajoissa valmis. Lisäksi tekstin ja kuvien jäsentely tulee olemaan sivuilla yhdenmukaista. Ennen sivuston julkaisua pidettiin kuitenkin koulutus osastojen vastuukäyttäjille, minkä jälkeen myös he pääsivät muokkaamaan sivuilla olevaa sisältöä. Sisällön lisäämisen kanssa tuli melkoinen kiire, sillä osa sisällöstä lisättiin vasta viimeisenä iltana.

Sivuston IP-muutos tehtiin torstai-iltana 31.10. Vielä perjantai-iltana 1.11. uutta sivustoa ei kuitenkaan ollut tullut näkyviin DNS-muutoksen vuoksi, jonka kulkeutumisessa eteenpäin saattaa kestää melko kauan. Vähitellen muutos tuli kuitenkin näkyviin.

Julkaisun jälkeen

Julkaisun jälkeen kuntalaisilta tuli jonkin verran kysymyksiä tietojen eri sijainneista. Tämä on ymmärrettävää, koska sivuston rakenne ja ulkoasu kokivat melko suuren muutoksen. Alkukankeuden jälkeen kuntalaiset ovat kuitenkin oppineet löytämään sivustolta tietoa, eikä nykyään enää tule paljoa kysymyksiä siitä, missä jokin tieto on. Edelleenkin kuntalaiset lähettävät kehitysehdotuksia sivuston parantamiseksi.

Vaikka tarkoituksena oli, että allekirjoittanut lisää kaiken materiaalin sivuille ennen julkaisua, toinen projektiryhmän jäsen halusi hoitaa sisällön lisäämisen Elinkeinot-osioon. Järkytys olikin melkoinen, kun huomasimme, että kyseiseen osioon ei ole materiaalia päivää ennen julkaisua tullut ollenkaan. Jouduimme julkaisemaan sivut siis Elinkeinot-osion osalta keskeneräisinä. Pian julkaisun jälkeen materiaalia alkoi kyseiseen osioon kuitenkin jo tulemaan.

Toteutuksen aikana keskusteltiin sivuston kääntämisestä muille kielille. Sivuston matkailuosio tullaan keväällä 2014 kääntämään ainakin englanniksi ja saksaksi. Muiden osioiden kääntämistä ei pidetty tarpeellisena, sillä kaupungin muita palveluja eivät ulkomaalaiset välttämättä Virroille suunnatun lomamatkansa aikana tarvitse.

6 Tulokset

Projekti kesti kokonaisuudessaan noin kuusi kuukautta, jona aikana kävimme niin projektiryhmän kuin muunkin kaupungin henkilöstön kanssa keskusteluja siitä, miten vanhoja sivuja tulisi kehittää. Näiden keskustelujen perusteella Virroille suunniteltiin ja toteutettiin uudet kotisivut ulkoisen verkkosivutoimittajan, Absentin, avulla.

Kuvio 5. Virtain kaupungin uudet verkkosivut

Uudet verkkosivut valmistuivat ajallaan. Suurin osa projektityöryhmän ja muiden kaupungin työntekijöiden toiveista saatiin toteutettua. Lisäksi saimme uuden sivuston taustalle käyttöön uuden julkaisujärjestelmän nimeltään Concrete5. Uuden, ajantasaisen julkaisujärjestelmän saaminen sivuille oli tärkeää, koska se helpottaa päivittämistä.

6.1 Työn tulosten hyödyntäminen ja jatkokehitys

Projektin aikana sekä projektipäällikkö että sen jäsenet oppivat projektityöskentelystä paljon. Vaikka toista täysin samanlaista projektia ei tule, saatuja oppeja voidaan hyödyntää mihin tahansa muuhun projektiin. Työstä hyötyvät kaupungin henkilöstön ja kuntalaisten lisäksi kaikki, jotka käyttävät Virtain kaupungin palveluja. Uuden sivuston myötä jatkuvana tavoitteena on pitää se selkeänä ja ajantasaisena. Hyvät ja ajantasalla olevat sivut palvelevat kaikkia, niin kaupungin työntekijöitä, kuntalaisia kuin matkailijoitakin.

Projekti oli ainakin omalta osaltani vaativa ja aikaa vievä. Itselleni tämä oli ensimmäinen projekti, jossa toimin projektipäällikkönä, joten haastetta syntyi lisää vielä senkin kautta. Projektin vaativuutta lisäsivät projektiryhmän erimielisyydet ulkoasusta, jotka hankaloittivat projektin etenemistä viimemetreille saakka.

Projektin alkuvaiheissa teimme tarjouspyynnön lähialueen yrityksille. Tarjouspyynnön laatimisen aikana kävimme läpi julkisten hankintojen hankintaprosessia. Prosessissa tulee kiinnittää tarkasti huomiota tarjouspyynnön laatimiseen sekä tarjouksien tarkasteluun. Kun prosessi tehdään oikeaoppisesti, valituksiin ei kenelläkään ole mahdollisuutta.

Projektin tulokset ovat erittäin näkyviä, sillä kaupungin verkkosivut näkyvät ympäri maailman. Tulevaisuudessa sivuston matkailuosioon tullaan panostamaan vielä lisää kääntämällä se eri kielille, jotta ulkomaalaiset matkailijat löytävät helpommin informaatiota kaupungin nähtävyyksistä.

6.2 Tutkimuskysymykset

Tässä osiossa vastataan luvussa 2.3 esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Miten verkkosivuista tehdään käyttäjäystävälliset?

Sitä, millaiset verkkosivut ovat käytettävyydeltään, voidaan arvioida heuristisella arvioinnilla. Käyttämällä tuotetta löydetään helpoiten ongelmia verkkosivujen sisällä ja näin voidaan kokemuksesta sanoa, mitä sivustolla pitää vielä muuttaa, jotta siitä tulisi käyttäjäystävällisempi. (Käyttötuotteen heuristinen arviointi 2004.) Mikäli on olemassa standardeja, miten verkkosivut kannattaa esimerkiksi rakenteen puolesta toteuttaa, niitä kannattaa käyttää. Virtain kaupungin verkkosivujen uusimisprojektissa käytimme hyväksi JHS 183 -suositusta, josta saimme mallin selkeän otsikkorakenteen tekemiseen.

Mitä lakisääteisiä asioita kunnan verkkosivuilla pitää olla?

Kunnalla on velvollisuus tiedottaa asioistaan päättämällään tavalla. Vaikka lainsäädännössä ei olla määritetty mitään tiettyä tapaa tiedottamiseen, kunnan verkkosivut ovat tähän erinomainen vaihtoehto. Kuitenkin on syytä muistaa tarkistaa julkaistavat asiakirjat ennen niiden julkaisemista verkossa. Pahimmassa tapauksessa vääränlaisten tietojen (kuten henkilötiedot, potilastiedot) julkaiseminen rikkovat asiakirjassa mainitun henkilön yksityisyydensuojaa. (Kuntien verkkoviestintäohje 2010, 49.)

Kunnan toiminta on lähtökohtaisesti julkista. Tästä huolimatta tulee kuitenkin noudattaa henkilötietolakia, jonka mukaan henkilön tietoja ei saa laittaa avoimeen verkkoon ilman kyseisen henkilön suostumusta. Muutenkin henkilötietojen julkaisemista verkkoon on syytä välttää, mikäli se vain on mahdollista. (Kuntien verkkoviestintäohje 2010, 50.)

Vaikka lainsäädännössä ei ole omaa osuuttansa kunnan verkkosivuille, kuuluu kunnan silti pitää huolta siitä, että tiedottamisen lisäksi kuntalaiset ja muut kävijät saavat ajantasaista tietoa kunnan palveluista ja päätöksenteosta.

Miten toimia projektissa projektipäällikkönä?

Projektin on ainutkertainen kokonaisuus: toista samanlaista projektia ei ole. Projektin sopii työskentelytavaksi silloin, kun linjaorganisaation resurssit ja taidot eivät riitä jonkin työkokonaisuuden tekemiseen. Koska toista samanlaista projektia ei ole, projektityöskentely on projektiryhmälle aina enemmän tai vähemmän uuden oppimista.

Projektipäällikkö on vastuussa projektin onnistumisesta. Tämä on kuitenkin hieman ristiriidassa sen kanssa, että projektipäälliköllä ei kuitenkaan ole sellaista valta-asemaa, että hän saisi tehdä projektille tärkeitä päätöksiä. Tällaiset päätökset tekee linjaorganisaation johto. Projektiryhmän vastuulla on tukea projektipäällikköä töiden tekemisessä ja auttaa, mikäli sitä pyydetään.

7 Pohdinta

Projekti oli kokonaisuudessaan hyvin haastava. Tämä oli allekirjoittaneelle ensimmäinen projekti, jossa toimin projektipäällikkönä, joten kyseisestä tehtäväkuvasta ei ollut kokemusta. Koska graafista suunnittelua ei projektiin saatu, sivuston ulkoasun suhteen oli runsaasti erimielisyyksiä, jotka hankaloittivat sivuston toteutusta. Vaikka ulkoasun suhteen tehtiin päätöksiä, nämä päätökset eivät pitäneet, kun projektiryhmän jäseniltä tuli uusia ajatuksia ulkoasun kehittämiseksi. Motivaatio ja kiinnostus sivujen uudistamiseen oli kuitenkin korkea, ja se näkyi työntekijöiden kiinnostuksena projektin etenemistä kohtaan. Koska halu uudistaa sivusto oli suuri, sivuille saatiin paljon ajantasaista, selkeää ja uutta sisältöä. Käyn yksityiskohtaisemmin läpi projektin vahvuuksia ja heikkouksia luvussa ”SWOT-analyysi”.

Vaikka projekti ei mennyt suunnitelmien mukaan, lopputulos oli kuitenkin hyvä. Rakennetta saatiin selkeytettyä huomattavasti ja ulkoasukin uusiutui. Sisältö on nyt ajan tasalla ja tavoitteena on pitääkin se sellaisena.

Opinnäytetyön raporttiosaa kirjoitettaessa allekirjoittanut toimii projektipäällikkönä myös Ruoveden kunnan kotisivujen uudistamisprojektissa. Virtain projektin hyvistä ja huonoista asioista on otettu oppia ja näyttääkin siltä, että Ruoveden projekti saadaan vietyä läpi kivuttomammin. Esimerkiksi projektin alussa Ruoveden työntekijöistä koostuvalle projektiryhmälle annettiin kolme ulkoasuehdotusta, joista paras valittiin. Tämä helpottaa sekä omaa että kotisivutoimittajan työtä siten, että selkeä malli ulkoasusta ja sitä myöten rakenteesta on olemassa eikä radikaaleja muutoksia niihin enää tehdä.

SWOT-analyysi

Tässä osiossa pohditaan verkkosivuprojektin eri osa-alueita SWOT-analyysin avulla.

Kuvio 6. SWOT-analyysi Virtain kaupungin verkkosivuprojektista

Työntekijöiden motivaatio sivujen uusimiseen oli projektin aikana korkea. Vanhat verkkosivut olivat saaneet paljon negatiivista palautetta sekä kuntalaisilta että työntekijöiltä. Kotisivujen toimivuus helpottaa myös työntekijöiden työtä. Projektin eteneminen kiinnosti kaupungin työntekijöitä koko projektin ajan: työntekijät kysyivät kysymyksiä liittyen sivuston päivittämiseen tulevaisuudessa ja kertoivat myös omia ajatuksiaan siitä, millainen sivuston pitäisi olla. Ne, joiden vastuulla oli sisällön tuottaminen ja otsikoinnin miettiminen, kysyivät reippaasti apua, jos sille oli tarvetta.

Projektiryhmä on sijoitettu sekä vahvuuksiin että heikkouksiin. Projektiryhmää voi pitää vahvuutena, koska ryhmällä oli runsaasti hyviä ajatuksia sivuston uusimista ajatellen ja pyydetyt asiat se teki tehokkaasti. Ryhmän heikkoutena voi pitää sitä, että sen erimielisyydet etenkin ulkoasun suhteen hidastivat ja vaikeuttivat projektin etenemistä.

Projektin suurin heikkous oli **budjetti**. Kotisivujen uusimiseen oli varattu niukalti rahaa, ja tämä tuo projektiin haasteita. Budjetti vaikutti paljon jo kotisivutoimittajan valinnassa, koska suurin painoarvo valinnalle oli kotisivujen hinnassa. Lisäksi rahaa ei

ollut graafiseen suunnitteluun, mikä osaltaan vaikutti myös projektiryhmän sisällä esiintyneisiin erimielisyyksiin.

Jo tarjouspyynnössä yhtenä vaatimuksena oli **Open Source -järjestelmän** käyttö sisälönhallintajärjestelmänä. Kotisivujen tekemisessä Open Source -järjestelmiä voidaan pitää parempina, sillä suljetun lähdekoodin ohjelmistoa pystyy muokkaamaan ainoastaan ohjelmiston tekijä, mutta avoimen lähdekoodien ohjelmistoissa muokkaus onnistuu myös ulkopuolisilta. Lisäksi Open Source -ohjelmistojen käyttö poistaa sellaisen riippuvuuden ohjelmiston kehittäjästä, joka suljetun lähdekoodin ohjelmiston käyttäjällä syntyy. Mikäli suljetun ohjelmiston kehittäjäryitys menee konkurssiin, loppuu myös päivitysten tekeminen ohjelmistoon, mutta avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kanssa näin ei tule tapahtumaan, koska ohjelmistoa voivat päivittää myös muut kuin kehittäjät. Open Source -järjestelmän käyttäminen toi sivuille enemmän mahdollisuuksia.

Sivuston skaalautuvuus oli yksi tarjouspyynnössä esitetyistä vaatimuksista, koska nykyään internetissä käydään myös mobiililaitteilla ja tästä syystä on tärkeää, että Virtain kaupungin sivut näkyisivät myös niillä. Tämä onnistui, joten myös mobiilikäyttäjät voivat seurata Virtain tapahtumia ja etsiä hyviä matkailukohteita.

Uusilla sivuilla on **runsaasti sisältöä**, joka on kävijöille tietysti hyvä asia, mikäli sisältö on informatiivista. Sisältö täytyy pitää ajan tasalla, jotta sivusto palvelee käyttäjiä mahdollisimman hyvin. Sisällön runsaus tuo osastoille myös haastetta päivittämisen suhteen, sillä kaikkea sisältöä täytyy muistaa säännöllisin väliajoin tarkistaa ja päivittää, mikäli siihen on tarve. Tämän vuoksi sisällön runsautta voidaan pitää sekä mahdollisuutena että uhkana.

Uhkana projektin onnistumiselle oli myös **aikataulu**. Uuden sivuston julkaisua jouduttiin kerran siirtämään, koska alkuperäinen julkaisun aikataulu, 1.9., ei ollut kaupungille realistinen. Päätös aikataulun muuttamiselle tehtiin kuitenkin hyvissä ajoin, joten suuria käytännön ongelmia ei tästä syntynyt. Kun henkilöstölle ja sen sisällön tuotta-

misesta vastuussa oleville henkilöille annettiin aikataulu, jolloin materiaalin piti olla valmista, uhkana oli se, että nämä henkilöt eivät saa materiaalia ajoissa valmiiksi. Materiaalit saatiin kuitenkin ajoissa, jotta opinnäytetyön tekijä pystyi ne sivustolle lisäämään ennen sen julkaisua.

Lähteet

Hankintojen ilmoitusmenettely. 2013. HILMA-ilmoituskanavan ohjeet hankintojen ilmoittamiseen. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.hankintailmoitukset.fi/fi/docs/ilmoitusmenettely/>

Huotari, J. & Salmikangas, E. 2013. Projektihallinnan perusteet. Jyväskylän ammatti-korkeakoulun kurssimateriaali Järjestelmäprojekti-kurssille. Viitattu 21.11.2013.

http://homes.jamk.fi/~huojo/opetus/IIZP2010/IIZP2010_Johdanto.pdf

JHS-suositukset. 2014. Julkishallinnon suositukset tietohallinnolle. Viitattu 16.1.2014.

<http://www.jhs-suositukset.fi>

JHS 183 Julkisen hallinnon palvelujen tietomalli ja ryhmittely verkkopalveluissa. 2013. Suositus julkisen hallinnon palvelujen ryhmittelystä verkkopalveluissa. Viitattu 16.1.2014.

<http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs183>

Julkisten hankintojen ABC yrityksille. N.d. Opas julkisten hankintojen osallistuville julkisten hankintojen asiantuntijayritys PTC Services:n verkkosivuilla. Viitattu 15.2.2014.

<http://www.ptcs.fi/fi/hankintaohje-yrityksille-tarjoaja-ja-ehdokas>

Karvinen, S. 2009. Julkisten hankintojen kilpailuttaminen. Tutkielma. Helsingin kaup-pakorkeakoulu, Laskentatoimen ja rahoituksen laitos. Viitattu 13.1.2014.

http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/12039/hse_ethesis_12039.pdf

Kuntien verkkoviestintäohje. 2010. Suomen kuntaliiton verkkoviestintäohje kunnille.

Viitattu 30.1.2014. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=336

Kynnysarvot. 2013. HILMA-ilmoituskanavassa olevat kynnysarvot julkisiin hankintoihin. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.hankintailmoitukset.fi/fi/docs/kynnysarvot/>

Käyttötuotteen heuristinen arviointi. 2004. Aalto-yliopiston POLUT-verkkojulkaisun teksti heuristisesta arvioinnista. Viitattu 22.1.2014.

http://mlab.uiah.fi/polut/Design/tyokalu_heuristinen_arvio.html

Mikä on Concrete5?. 2014. Tietoutta Concrete5:stä. Viitattu 13.2.2014.

<http://www.concrete5.fi/concrete5/mikae-on-concrete5/>

Pelin, R. 2009. Projektihallinnan käsikirja. 6. p. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Site Editors actually love using Concrete5. 2014. Englanninkielinen materiaali Concrete5:n ominaisuuksista. Viitattu 13.2.2014 <http://www.concrete5.org/about/editors-tour/>

Suorahankinta. 2012. Suomen kuntaliiton kirjoitus suorahankinnoista. Viitattu 15.2.2014.

<http://www.hankinnat.fi/fi/hankintaprosessi/hankintamenettelyt/suorahankinta/Sivut/default.aspx>

Tarjouksen tekeminen. 2012. Suomen kuntaliitos ohjeet tarjouksen tekemisestä. Viitattu 9.4.2014.

<http://www.hankinnat.fi/fi/hankintaprosessi/tarjouksen-tekeminen/Sivut/default.aspx>

Viirkorpi, P. 2000. Onnistunut projekti – opas kunta-alan projektityöskentelyyn. Helsinki: Suomen kuntaliitto. Viitattu 3.12.2013.

http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=225

Virtain kaupunginhallituksen pöytäkirja 9.12.2013. Viitattu 16.4.2014.

<http://julkaisu.virrat.fi/dynastia/kokous/TELIMET.HTM>